

Дмитро ТІНІН

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
майор поліції

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: УМОВИ СЬОГОДЕННЯ

В умовах дії правового режиму воєнного стану окремі випадки створюють прецеденти, в яких присутність поліції викликає непорозуміння суспільства в деяких аспектах, що потребує певного законодавчого роз'яснення та висвітлення в суспільстві. Досить часто зустрічають поліцейські дані проблеми при забезпеченні публічної безпеки та порядку в службовій діяльності [1].

Аналіз практичної діяльності поліції свідчить про те, що успішне виконання її завдань залежить як від належної кількості поліцейських та наявності різних спеціальних та технічних засобів, так і від кваліфікованого та професійного застосування цих засобів в конкретних ситуаціях та від тактики їх застосування [2]. Зміна основної функції правоохоронної системи в Україні з каральної на сервісну повинно бути забезпечене на рівні підготовки поліцейських з самого початку їх підготовки.

Забезпечення та захист прав дитини в умовах збройного конфлікту є надзвичайно актуальним питанням сучасності. Діти, як найбільш вразлива категорія населення, найчастіше потерпають від насильства, примусової міграції, втрати родини, доступу до освіти, медичної допомоги та ін.

Збройні конфлікти створюють загрози не лише для фізичного, а й для психологічного здоров'я дитини, порушуючи її основоположні права. Міжнародне та національне законодавство передбачає комплекс заходів для захисту дітей у таких умовах, однак їх ефективність часто залежить від конкретної ситуації в зоні бойових дій. Тому питання забезпечення прав дитини під час війни потребує постійної уваги, вдосконалення механізмів захисту та практичного втілення норм права.

Наслідки збройного конфлікту для життя дітей є катастрофічними: багато з них втратили членів родини, їхні домівки і школи зазнали руйнувань, а також вони стали жертвами насильства та психологічних травм. Для забезпечення безпеки, добробуту та захисту прав дітей в умовах війни необхідна співпраця урядів, міжнародних організацій, широкої громадськості та громадянського суспільства. Лише спільними зусиллями можна гарантувати краще майбутнє для дітей, які перебувають у зонах бойових дій [3, с. 174-177].

21.04.2022 в Україні Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) спільно з Офісом Президента України, Радницею уповноваженого Президента України з прав дитини та дитячої реабілітації, а також Міністерством соціальної політики України розпочали загальнонаціональну інформаційну кампанію «Дитина не сама: інструкція з турботи». Метою кампанії є привернення уваги до проблем порушення прав дітей під час війни та надання конкретних рекомендацій щодо їх вирішення. Особливу увагу приділено правам дітей, які через війну залишилися без батьківського піклування і потребують захисту та тимчасового притулку. Кампанія також пропонує інструкції щодо правильного підтримання та захисту прав дітей, а також тимчасового влаштування їх у сім'ї. Крім того, важливо зазначити роль інших міжнародних організацій і волонтерів, які активно працюють над фізичним і моральним захистом дітей, зокрема тих, хто постраждав від війни, допомагаючи їм стати повноцінними членами суспільства з надійним і світлим майбутнім [4, с. 432-434].

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2022 року № 940 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо удосконалення механізму проведення евакуації» обласні державні адміністрації організовують наради з представниками територіальних громад області. Під час цих заходів органам місцевого самоврядування, районним та місцевим військовим адміністраціям надаються чіткі інструкції та алгоритм дій щодо здійснення обов'язкової евакуації родин з дітьми. Особлива увага приділяється сім'ям, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування [5].

На сьогодні місцеві евакуаційні комісії спільно з представниками Національної поліції України активно ведуть роботу з населенням, зокрема з родинами, у яких є діти, щодо проведення обов'язкової евакуації до більш безпечних регіонів країни. Батьків і законних представників дітей інформують про їхню відповідальність за збереження життя та здоров'я неповнолітніх, надають інформаційні матеріали, роз'яснюють їх права та обов'язки. Обласні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та військові адміністрації забезпечують підтримку родин під час організації евакуації, а також допомагають з тимчасовим розміщенням як на території України, так і за її межами [6, с. 20-25].

Доходимо висновку, що в умовах збройного конфлікту виникають серйозні загрози для реалізації основних прав дитини. Найчастіше порушуються права на життя, безпеку, освіту, медичну допомогу та захист від насильства. Забезпечення прав дитини в таких ситуаціях вимагає скоординованих дій держави, міжнародних організацій та громадянського суспільства. Важливим є не лише нормативне закріплення гарантій, а й їхнє реальне втілення через ефективні механізми підтримки та захисту. Захист дітей у період збройного конфлікту має бути пріоритетом гуманітарної політики та практичних дій на національному й міжнародному рівнях.

Сучасний правоохоронець повинен мати достатні знання з психологічного

розвитку дитини (типове для її віку) для створення більш ефективного контакту з жертвою та створення більш сприятливої атмосфери для спілкування, емпатичного контакту з дітьми, що сприятиме покращенню комунікації та допомозі дітям відчувати підтримку. Необхідно підкреслити, що діти, які були жертвами насильства, можуть демонструвати різні психологічні симптоми, такі як тривожність, депресія, посттравматичний стрес, а правоохоронці з психологічними знаннями можуть вчасно виявити ці симптоми та забезпечити жертвам підтримку, вказати на потребу в психологічній підтримці для дітей-жертв, що також є важливим для відновлення психічного здоров'я дітей [7-8].

Список використаних джерел

1. Войтюк М. П. Роль органів Національної поліції при забезпеченні публічної безпеки та порядку. *Актуальні питання забезпечення публічного порядку та безпеки в сучасних умовах: вітчизняний та міжнародний досвід*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 17 листопада 2017 р.). Дніпро : ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. С. 247-250. URL : <http://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/1111>.
2. Светловська Д., Тінін Д., Войтюк М. Деякі особливості нової концепції забезпечення публічної безпеки та порядку в умовах дії правового режиму воєнного стану. Матер. конференцій МЦНД (м. Житомир, 29 листопада 2024 р.). Житомир, 2024. С. 238-241. URL : <https://archives.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/358>
3. Подільчак О. М., Тимошенко Є. М. Захист прав і свобод дітей в умовах збройного конфлікту. *Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки*: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 9 травня 2024 р.). Івано-Франківськ : РВВ ЗВО «Університет Короля Данила», 2024. 272 с.
4. Могілевська Л. Проблеми забезпечення та захисту прав людини під час війни. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану*: матер. Міжнар. наук.-практ. онлайн-семінару (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 р.). Кривий Ріг, 2022. С. 432-433. URL : <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/zbirnyk-seminaru-29.04.2022.pdf#page=432>.
5. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо удосконалення механізму проведення евакуації: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2022. р. № 940. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2022-%D0%BF#Text>.
6. Кононенко В. В., Кронівець Т. М., Одобецька І. С. Правове забезпечення інтересів дітей в умовах воєнного стану. *Захист прав дітей в умовах війни*: матер. круг. столу до 110-річчя Вінницького держ. педаг. університету ім. М. Коцюбинського (м. Вінниця, 17 травня 2022 р.). Вінниця, 2022. С. 21-28. URL : https://ippi.org.ua/sites/default/files/kruglii_stil_17_travnnya_2022.pdf#page=20.
7. Тінін Д., Тимофєєв В. Необхідність та способи покращення психологічних знань поліцейських сектору превенції для роботи з дітьми, які постраждали внаслідок домашнього насильства. Матер. конференцій МЦНД (м. Тернопіль, 27 жовтня 2023 р.). Тернопіль, 2023. С. 88-90. URL : <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/778>.
8. Тінін Д., Завістовський О. Важливість питання комунікації поліцейського в системі професійної підготовки. Матер. конференцій МЦНД (м. Черкаси, 8 грудня 2023 р.). Черкаси, 2023. С. 143-145. URL : <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/876>.